



Pěší stezka přes Dehetník – PAMÁTNÉ STROMY

Nacházíte se nad údolím, v kterém leží městyse Borotín, mezi osadami Chomoutova a Pejšova Lhota na odpočinkovém místě pěší stezky přes Dehetník. Informační panel je věnován památným stromům v osadě Chomoutova a Pejšova Lhota.

Název památného stromu:	Klen v Pejšově Lhotě
Vyhlášení:	18.4.1973
Druh dřeviny:	javor klen (Acer pseudoplatanus L.)
Číslo ústředního seznamu:	102653 (starší číslování 308001.1/1, 1/2)
Obec:	Borotín
Katastrální území:	Pikov
Důvody ochrany:	mohutný vzrůst, stáří
Ochranné pásmo:	14 m
Obvod kmene ve výšce 130 cm nad zemí:	565 cm, výška 24 m, stáří cca 350 let
Popis lokality:	Strom roste na zahradě zemědělské usedlosti, nacházející se na severním okraji osady Pejšova Lhota.
Zdravotní stav:	Původně byly památnými stromy vyhlášeny 2 javory kleny. Oba stromy byly v minulosti výrazně poškozeny vichřicí. Již v r. 1958 je uváděno, že stromy jsou prasklé a je nutno je zabezpečit před rozčísnutím koruny. V následujících letech byla provedena vazba, ošetření dutin a zlomů. Jeden ze stromů byl v červenci 2007 rozlomen silnou bouří a zbylo z něho torzo. Druhý strom má v důsledku zlomů mohutných větví značně deformovanou korunu.

Javor klen (Acer pseudoplatanus) je druh stromu z čeledi mýdelníkovité.

Říše:	rostliny (Plantae)
Podříše:	cévnaté rostliny (Tracheobionta)
Oddělení:	krytosemenné (Magnoliophyta)
Třída:	vyšší dvouděložné (Rosopsida)
Řád:	mýdelníkotvaré (Sapindales)
Čeleď:	mýdelníkovité (Sapindaceae)
Rod:	javor (Acer)

Rozšíření:

Vlastí tohoto javoru je Střední Evropa a jihozápadní Asie, oblast od Francie na východ po Ukrajinu, od hor na jihu Evropy po severní Španělsko, severní Turecko a Kavkaz. Pěstovaný a přirozeně se šířící je ale na mnoha místech.

Popis:

Javor klen je poměrně mohutný strom, výjimečně dosahuje výšky až 40 m a obvodu kmene i přes 300 cm. Kleny se v příhodných podmínkách dožívají maximálně 300 až 400 let. Jednotlivé fenologické formy se liší časným nebo pozdním rašením nebo i zbarvením a strukturou dřeva. Kůra je zpočátku hladká, šedá, od středního věku tmavě šedá. Borka kleny je šedohnědá, šupinovitě až deskovitě odlupčivá (to dodává kleny charakteristický vzhled). Letorosty zelenošedé s křížmostojnými, zelenými hnědě lemovanými pupeny. Vstřícné po obvodu nerovnoměrně pilovité listy dosahují velikosti do 12 cm a jsou dělené do 5–7 laloků. Laloky na rozdíl od příbuzného javoru mléče nejsou ostře zašpičatělé. Plodnost stromů nastupuje poměrně brzy (u soliterních stromů asi v 25 letech, v zápoji později) a je každoroční. Kvete před rašením listů, v květnu. Květy javoru jsou nevýrazné, zelené, uspořádané v hroznech, plody jsou klenuté dvounažky s křídly. Křídla spolu svírají ostrý úhel. Strom se rozšiřuje pomocí větru (anemochorie).

Ekologie:

Javor klen je polostinnou dřevinou náročnější na půdní i vzdušnou vlhkost. Roste nejčastěji na humózních vlhčích půdách s vyšším podílem skeletu (kamenů) a na suťových půdách obohacených dusíkem. Je typickou dřevinou vyšších poloh s oceánickým typem klimatu. V ČR tak roste v nadmořské výšce 400 až 1300 m. Klen je typickým druhem biotopů suťový les a horská klenová bučina. Vzhledem k šíření větrem mohou jeho semena překonávat i relativně velké vzdálenosti, navíc mají poměrně dobrou klíčivost.

Význam:

Javor klen není častou dřevinou vysazovanou v parcích (oproti mléči). V lesích je nejvíce rozšířeným javorem, ale i tak jeho procentické zastoupení zůstává nízké. Lesníci jej používají jako meliorační a zpevňující dřevinu v místech s mělkými či suťovými půdami, kde by se již buku či smrku tolik nedařilo. Lesní půdu dobře stíní a svým opadem zlepšuje. Dřevo je světlé bez barevně odlišeného jádra. Je středně těžké, tvrdé, těžko štípatelné s krátkými vlákny. Javory kleny byly od středověku využívány k výrobě potaše při tzv. popelářství. Pálením zejména javoru a břízy se získával draselný popel. Z něj se vyluhováním vodou a následným odpařením získávala popaš - surovina nezbytná pro výrobu skla, mýdla...



Název památného stromu:	Duby v Chomoutově Lhotě
Vyhlášení:	18.4.1973
Druh dřeviny:	dub letní (Quercus robur L.)
Číslo ústředního seznamu:	102652
Obec:	Borotín
Katastrální území:	Pikov
Důvody ochrany:	mohutný vzrůst, charakteristická součást statku
Ochranné pásmo:	kruh o poloměru desetinásobku průměru kmene měřeného ve výšce 130 cm nad zemí
Obvod kmene ve výšce 130 cm nad zemí:	498 a 365 cm (v roce 1958 byl obvod kmenů 418 a 319 cm), výška 24 m, stáří cca 230 let
Popis lokality:	Stromy rostou v osadě Chomoutova Lhota, jeden před vjezdem do statku v severozápadní části osady a druhý při vjezdu ze statku na zahradu. Jedná se o soukromé pozemky.
Zdravotní stav:	Dobry, v r. 1997 byl proveden zdravotní řez, kterým byly odstraněny některé suché větve a zajištěna bezpečnost sousedních staveb.

Dub letní (Quercus robur), česky též křemelák, je druh z čeledi bukovitých.

Říše:	rostliny (Plantae)
Podříše:	cévnaté rostliny (Tracheobionta)
Oddělení:	krytosemenné (Magnoliophyta)
Třída:	vyšší dvouděložné (Rosopsida)
Řád:	bukotvaré (Fagales)
Čeleď:	bukovité (Fagaceae)
Rod:	dub (Quercus)

Rozšíření:

Přirozeně se vyskytuje v Evropě a Malé Asii, na Kavkaze a v některých lokalitách severní Afriky. Roste od nížin do podhůří, kde může vytvářet doubravy nebo růst jako solitér. Roste-li v lese, snadno ztrácí spodní větve.

Popis:

Koruna je mohutná, nepravidelně a mohutně rozložitá, protáhlá směrem nahoru. Borka tmavošedá, hrubě rozpukaná. Listy obvejčité, nepravidelně peřenolaločnaté, na bázi srdčité ouškaté. Občas trpí padlím. Dub letní kvete v dubnu až květnu. Květy jsou jednopohlavné, samčí květenství má charakter jehněd na ložských větévkách, samičí jehnědy rostou na letorostech. Plodem je žalud (jednosemenná nažka) sedící v číse. Stopka je 3–7 cm dlouhá. Dub letní dorůstá výšky až 45 metrů. Roste v téměř jakémkoli typu půdy včetně písčité, daří se mu i na vlhkých hlinitých půdách. Má hluboké kořeny, které mohou tvořit spojení se spodní vodou, proto bývá častěji zasažen bleskem než jiné stromy. Je mimořádně odolný proti větru. Lépe snáší střídání podnebí než dub zimní. Dub letní roste velmi pomalu, zralého věku dosahuje až ve 100 letech, zato je ale dlouhověký, může se dožít i 2000 let. Za nejstarší žijící dub České republiky je považován Žižkův dub v Náměšti, jehož věk dendrochronologická metoda určila na více než 1000 let. S obvodem kmene 1010 cm je zároveň i našim nejmohutnějším žijícím dubem letním. Z odumřelých stromů ho o 30 cm překonává Goethův dub, který stojí v Krásném Dvoře. Maximální zaznamenané výšky v Čechách - 57 metrů - dosáhl dub u Mostu poražený roku 1905. Tato výška je ale značně netypická, obvyklé je rozpětí 30-35 metrů.

Význam:

Kůra dubu letního se využívá k léčení různých kožních onemocnění a vyrážek. Nejúčinnější je čerstvá kůra mladých stromů, rozpukaná borka starého stromu je považována za bezcennou, stejně jako kůra delší dobu skladovaná. Dub je vcelku oblíbený strom pro svou mohutnost, stáří, kterého může dosáhnout, a vlastností, se kterými je spojován. Bývá vysazován tam, kde je třeba zpevnit půdu, např. na hrázi rybníka. Dřevo dubu letního je tvrdé, pevné, těžké a vyznačuje se vysokou trvanlivostí. Z původních dřevin nejlépe snáší změny vlhkosti a vlivy počasí, při dlouhodobém ponoření pod vodou zkamení, je odolné vůči škůdcům. Používá se k výrobě konstrukcí, obkladů, parket, panelů, sudů (především na víno a pivo), pražců, v námořním průmyslu a v dřívějších dobách i k výrobě hamrů, mlynských kol, pilotů a trvanlivého nábytku. Ze sloupnuté kůry se získávalo tříslo pro koželužství. Dub někdy bývá označován jako naše nejtvrdší dřevo, ale jde o omyl. Dub je sice tvrdý a vyniká trvanlivostí, ale nejtvrdší dřevo z domácích stromů poskytuje habr (jehož charakter vystihuje anglický název ironwood), přičemž extrémně tvrdé jsou ještě pomalu rostoucí keře a stromy jako zimolez, zimostřez, jeřáb břek a muk, babyka a tis.

